

PRIMERA NOVEL·LA PER A ADULTS DE L'AUTOR DE «L'OCELL DE FOC»

Emili Teixidor, cronista de la derrota de viure

Preocupat sempre per l'educació dels joves, des de l'escola que va dirigir i a través dels llibres que ha escrit per a ells, Emili Teixidor amplia en l'últim llibre el ventall de possibles lectors.

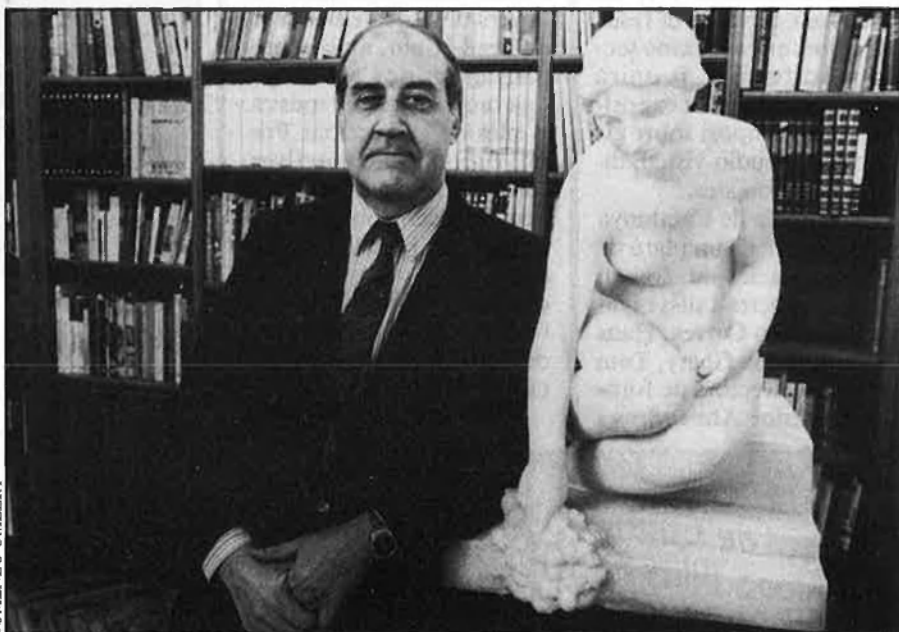
Luís Bonada

La novel·la que acaba de publicar, *Retrat d'un assassí d'ocells* evoca el mateix món que us va inspirar el vostre primer recull de narracions per a adults, *Sic transit Gloria Swanson, és a dir: el món de la vostra infància, viscuda en un poble de la Plana de Vic durant la postguerra*.

—Si les coses que conec ja em van bé, ¿per què n'he de buscar altres? En altres novel·les juvenils, com *L'ocell de foc*, el nucli d'imaginació és exterior, però aquí és interior. La situació històrica de la postguerra ja em va bé perquè em permet dir que per més guerres que hi hagi, sempre hi ha una injustícia, la vida, el fet de viure, la derrota de viure. Després de la guerra, tant guanyadors com perdedors van quedar molt fotuts. A més, la Plana de Vic em serveix de microcosmos. A la Plana hi ha el camp, el bosc i la indústria, i, durant aquells anys, un poder absolut de l'església. El bisbe de Vic d'aquells anys, un mallorquí, deien que tenia línia directa amb Franco perquè l'havia ajudat a través d'en March. Tot això són coses que estan poc historiades, ni en la història ni en la literatura. A la novel·la hi ha, de més a més, una evocació d'aquest món a través del llenguatge de la Plana de Vic d'aquella època. Cal advertir que el món de Roda de Ter i de la Plana no és cap món rural o únicament rural. Estic segur que a Barcelona hi ha barris més rurals i més allunyats de la cultura urbana del que ho estan o han estat Vic o qualsevol altra ciutat important com Tarragona o Girona.

—¿El fet que de jove vingueu a viure a Barcelona us permet veure amb més nitidesa els anys de la vostra infància?

—Sí. Ho veig en els companys que

DOMÈNEC UMBERT

«Crec que si aquí vénen els japonesos i planter la bandera japonesa, ens posem tots a aprendre el japonès».

tinc allà. Si estàs sempre massa a prop de tot, no et permet tenir perspectiva.

—Amb el vostre amic Miquel Martí i Pol us porteu quatre anys. Ell és del 29 i vos, del 33. Amb aquesta diferència d'anys, és poc probable que ja us poguéssiu fer amics a l'escola.

—Però així va ser. Vam coincidir a l'escola perquè era una escola petita on només hi havia dues classes, la dels grans i la dels petits. I quan tenia deu anys i vaig anar a la classe dels grans, vam coincidir al mateix pupitre. Allí ens vam fer amics i ens deixàvem llibres. Després ell va anar-se'n a treballar. Un any o dos més tard, quan en Miquel en tenia setze, va caure malalt dels pulmons i va intensificar les seves lectures. Això va fer que tant ell com jo poguéssim remenar més llibres, perquè ens els passàvem. Vam fer fins i tot, amb altres escriptors i estudiants del poble, una mena de grup, la Penya Verdager, que ens reuníem els diumenges al matí. Recordo que havia vingut gent de Barcelona, com Arimany, i, més tard, Castellet. Castellet es va portar molt bé. Actuava com un missioner laic. Feia proselitisme cultural. Recordo que va anar a Torelló a

donar una conferència i el va presentar el cap de la guàrdia civil, cosa normal llavors, que, quan va anunciar-lo, va accentuar molt el seu segon cognom, Diez de Cosío. Quan en Martí i Pol va connectar amb el grup dels poetes seminaristes de Vic, i aquests, amb gent de Barcelona, com Jordi Sarsanedas, jo també m'hi afegia. En Miquel, en aquest aspecte de la perspectiva, té un gran mèrit, d'haver-se quedat sempre en el mateix lloc i tenir la distància que es reflecteix en la seva obra.

—Un dels fets més sorprenents de la vostra biografia és que sou fundador d'una escola, i que quan la fundeu, només teniu vint-i-sis anys.

—Jo havia fet de mestre al poble i en tenia la carrera, que l'havia feta abans de començar les altres dues. Mentre era al col·legi major m'hi vaig il·lusionar. El director del col·legi major em va posar en contacte amb Pere Vergés, de l'antiga Escola del Mar i el capellà del col·legi, Mossèn Alemany, va engrescar-s'hi, també. Amb una colla de pares vam inventar allò de pagar una entrada. ¿No pagaven per fer-se socis d'un club de tennis? I es va fer una societat amb mol-

ta gent. Cal fer un homenatge a aquella burgesia barcelonina, entre altres, Josep M. Vilaseca, els editors Manuel i Joan Salvat, Bertran, fill de Bertran i Musitu, que van contribuir perquè l'esperit de renovació pedagògica que en aquell temps es començava a respirar, pogués concretar-se en la fundació de noves escoles. Era un moment en què la gent s'adonava de les limitacions religioses de la gent que educava la burgesia.

—Però el 75 us n'aneu a París i deixeu la direcció de l'escola que havíeu fundat. ¿Per què deixeu l'escola i, també, l'ensenyament?

—Per tres o quatre raons. Primer, perquè l'esperit de renovació amb què va néixer, em va semblar que havia passat. Creia que les escoles que havien estat capdavanteres de la renovació —catolicisme obert, acostament a la catalanitat i exigència científica— havien de fer un esforç per no quedar enrere respecte de les escoles públiques i, com ha passat, no totes l'han fet. La catalanització no és tan intensa com caldria. Rosa Sensat va poder fer la seva escola d'estiu als nostres locals. Els pares ho veien amb molt bons ulls perquè volien fer coses per al país. Ara, a molts pares els parles de la Marta Mata i per a ells és el diable socialista. Aquell esperit s'ha anat transformant molt. Una altra raó, perquè volia escriure i fer altres coses. I després, perquè em va sortir l'oportunitat d'anar a París a fer una cosa de cinema, a dirigir una revista enciclopèdica de cinema, en francès. Hi vaig estar dos anys. Allà vaig estar treballant al costat de l'editor Robert Laffont, que em va ensenyar el *métier*. Laffont em portava a les reunions dels comitès de lectura i comercial i vaig aprendre molt, cosa que m'ha estat després de molta ajuda quan he treballat a Salvat.

—Ara ens toca preguntar-vos per què deixeu París

—Després d'haver-hi viscut, comprenc molt bé la posició de Flotats. Si em quedo a París, em converteixo en un parisenc. El pitjor que pot passar és convertir-se en un parisenc, com ho seria, convertir-se en un barceloní. Els parisencs tenen tantes facilitats que no han d'interessar-se per les coses que passen fora de la seva ciutat. Es

molt difícil fer-ho compatible amb altres interessos. I per això decideixo tornar.

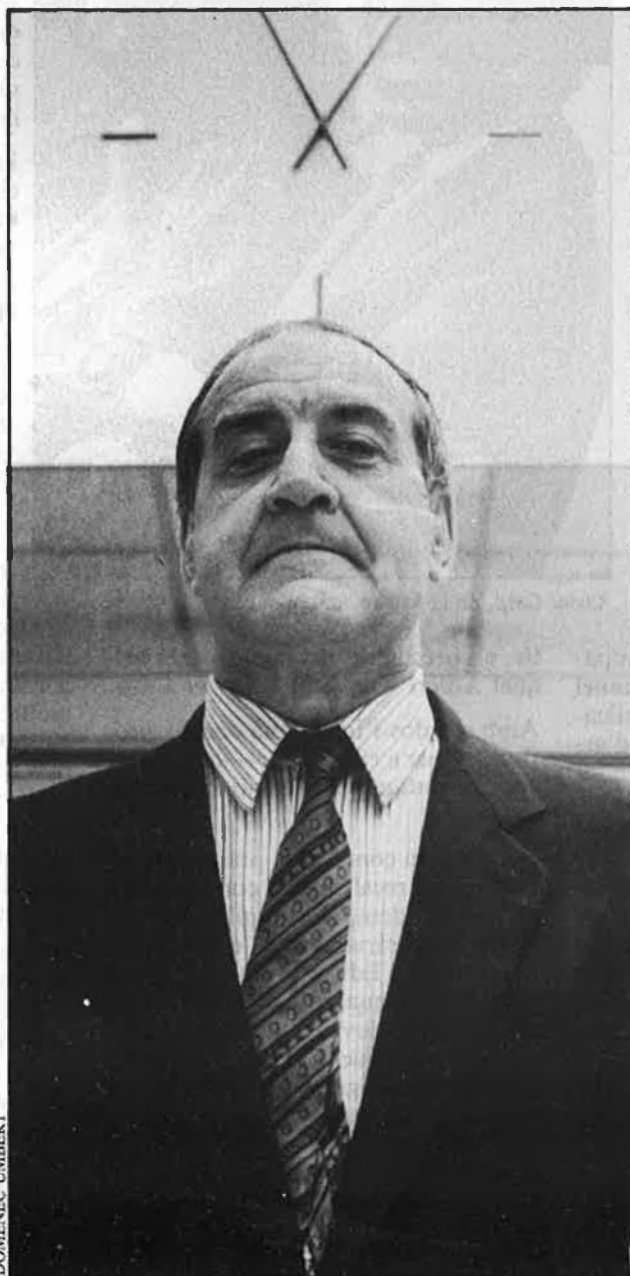
—¿Comenceu a escriure per als nois a causa de la vostra vocació pedagògica?

—No solament això, sinó que els primers llibres els escric amb la col·laboració dels meus alumnes. Quan trobo ex-alumnes, sempre em recorden que jo els vaig ensenyar a llegir. El *Quinze són quinze*, que ha superat les vint edicions, sorgeix quan penso que és absurd que ens facin interessar per Calderón de la Barca i que cada dia passem per can Foix i no li diem bon dia. I el llibre recull les entrevistes fetes pels alumnes amb quinze escriptors catalans. Amb els capellans que hi havia a l'escola vam fer un llibre per ensenyar religió als més petits, *El nom de cada cosa*, que encara

es reedita. Després, vam fer un llibre que és a la desena edició, *El soldat plantat*, per contrarestar l'ideal educatiu de l'època que ens volien imposar amb l'assignatura de Formació del Espiritu Nacional. Després vaig continuar escrivint per als joves, sempre posant l'orella a l'auditori. L'original de *L'ocell de foc* el vaig llegir als nois, per posar-lo a prova, cosa que va molt bé, perquè els nois són molt sincers i cruels. Després, vaig encarregar-me de la col·lecció juvenil «El Nus», de Laia.

—Quan l'any 79 publiquen Sic trànsit Glòria Swanson a Laia, anuncieu —si no recordeu malament, en el llibre mateix— una novel·la titulada La Banca Casolana fa tres ous cada setmana. Fins i tot el volum Suplement de la Gran Enciclopèdia Catalana, aparegut després, us la citen entre el Sic trànsit i el Frederic, Frederic, Frederic, que és del 1982. Però la novel·la, encara ara, no ha estat mai publicada. ¿Per quina raó?

—Primer, la vaig anar en-darrerint perquè és una novel·la històrica i la recerca que havia de fer per completar-la em suposava una quantitat de feina immensa que se'm feia costa amunt. Després, algú va voler polititzar l'afer, com si fos una novel·la sobre la Banca Catalana. I com que la cosa no anava per aquí, em vaig negar a tenir un èxit gràcies a l'escàndol. I després, que a mesura d'anar-hi treballant, allò que havia de ser una cosa paròdica, se m'ha anat convertint en una cosa seriosa i el títol no li escau gens. Amb un títol que encara no tinc decidit, suposo que sortirà més tard o més d'hora. La idea era fer una mena de burla sobre la suposada capacitat dels catalans per fer diners. Això, dit en el moment del cas Banca Catalana, que va esclatar després d'escriure-la, no volia que es mal interpretés. També m'interessava dir que davant la cosa nacional no som tan radicals ni independentistes, que el nostre nacionalisme és una mena de bany de Maria i que la fama que tenim a fora de ser separatistes, com si ens volguéssim arrencar de la Pell de Brau, és injusta, quan només volem fer algun pessic. Crec que si aquí vénen els japonesos i planten la bandera japonesa, ens posem tots a aprendre el japonès. □

DOMÈNEC UMBERT

«El nostre nacionalisme és una mena de bany de Maria».